

ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ НОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Несвіт К. В.

аспірант,

*Донецький національний університет
імені Василя Стуса, Україна*

Анотація. Визначено особливості глибоких структурних трансформацій промисловості в контексті інтенсифікації процесів формування постіндустріальної економіки. Розглянуто вплив нової економіки на розвиток промислового сектору України та його роль у забезпеченні сталого економічного зростання.

Ключові слова: промисловий сектор економіки, нова економіка, постіндустріальне суспільство, трансформації, структурні зрушення

Nesvyit Kostyantyn, graduate student, Vasyl' Stus Donetsk National University, Ukraine

FEATURES OF UKRAINE'S INDUSTRIAL SECTOR TRANSFORMATION IN CONDITIONS OF NEW ECONOMY

Summary. The features of deep structural transformations of industry are defined in the context of post-industrial economy forming processes intensification. Influence of new economy is considered on development of industrial sector of Ukraine and its role in providing the permanent economy growing.

Key words: industrial sector of economy, new economy, postindustrial society, transformation, structural changes.

Сучасні економічні умови розвитку України динамічно набувають ознак постіндустріальної або нової економіки, що характеризується кардинальними перетвореннями у виробничих технологічних процесах, структурі виробництва, посиленням ролі знань та професійних компетентностей, інтенсифікацією інформаційно-комунікаційних трансформацій, зростанням значущості мережевих структур та іншими радикально відмінними від традиційних способами організації національного виробництва. У розвинених країнах подібні зміни супроводжувались значним піднесенням та досягненням сталого економічного зростання в усіх галузях економіки, в Україні ці процеси суттєво уповільнюються у зв'язку із нерівномірною та непослідовною промисловою політикою, наявністю значного кола проблем технологічного оновлення матеріальної бази, відсутністю чіткого бачення та реалізації стратегії структурної перебудови промислового сектору.

Проблемам розвитку промисловості на різних етапах становлення і реформування виробничої сфери присвячено багато праць українських та закордонних вчених, зокрема Дж. Хвей, Д. Піазоло, М. Колінз, В. Геєць, О. Новікова, Р. Головін та ін. В той самий час, постіндустріальні трансформації в Україні набувають значної динамічності в контексті пришвидшення загальносвітових тенденцій, що обумовлює необхідність визначення характерних змін і розробки ефективної стратегії попередження та подолання кризових явищ, а отже, обрана тема представляється актуальною.

Метою даного дослідження виступає визначення характерних особливостей трансформації промислового сектору України в умовах нової економіки.

Поняття нової економіки нерівнозначне і впродовж свого розвитку піддається ґрунтовному переосмисленню українськими та закордонними вченими. В першу чергу, це обумовлюється тим, що нова економіка виступає узагальненим терміном для визначення процесів, що відбуваються в економіці різних країн світу в постіндустріальний період та, в залежності від рівня проникнення сучасних технологій у всі сфери економічної діяльності, набувають специфічного дескриптивного трактування. Перші підходи до її дефініції визначали нову економіку як високотехнологічну [1], пізніше вона отримала характеристику цифрової, або такої, що отримує суттєві переваги (швидке зростання продуктивності і доходів, низький рівень безробіття та інфляції) від вагомих технологічних впроваджень [2]. Значна кількість дослідників визначає нову економіку як мережеву, якій притаманні глобальні структурні зрушення та набуття мережеподібного переплетення складових частин [3]. Важливою ознакою постіндустріальної економіки розвинених країн світу вважається значне переважання частки сфери послуг над матеріальним виробництвом, що висуває на перший план проблему розвитку промислового комплексу України у найближчій перспективі. Нова економіка передбачає поступовий рух від домінування агропромислового та видобувного сектору в бік сектору переробки і сфери послуг та інформації, коли основну частину ВВП будуть створювати високотехнологічні сфери. При цьому важливим аспектом трактування впливу нової економіки є те, що поступово втрачатимуть своє значення не всі традиційні сфери, а лише ті, які неспроможні виробляти інформаційно інтенсивні продукти.

Поступово рівень зайнятості у сфері промисловості буде скорочуватись, однак, це не означає паралельного зменшення обсягів виробництва та значущості промислового сектору у створенні ВВП і досягненні економічного зростання [4]. Згідно досліджень Інституту МакКінсі обсяг промислового виробництва продовжує стабільно зростати на 2,7 % щороку у розвинених економіках (США, Японія, Німеччина) та на 7,5 % у країнах, що розвиваються (Китай, Індія, Індонезія) [5]. При цьому, значення промисловості у загальному обсягу нарощення продуктивності складає в середньому 37 %, доданої вартості – 20 %. В той же час, промисловість показала 24 % скорочення рівня зайнятих, що відповідає негативним наслідкам постіндустріальної економіки для цієї сфери.

Промисловий сектор економіки України, незважаючи на суттєві негативні тенденції розвитку останніх років та кризові явища, виконує провідну роль у забезпеченні досягнення найважливіших стратегічних інтересів держави та суспільства. Так, частка промисловості у створенні валової доданої вартості у 2018 році склала 25,1 % та продовжує зберігати цей рівень, показує позитивний приріст обсягів виробництва промислової продукції (+1,1 %), (табл. 1).

Основні показники розвитку промисловості України

Показник	2010	2017	2018
Частка промисловості у створенні ВВП, %	25,7	25,0	25,1
Індекс приросту виробництва промислової продукції, %	108,9	99,9	101,1
з них:			
– добувна промисловість і розроблення кар'єрів;	103,7	94,2	102,1
– переробна промисловість;	113,5	104,0	100,2
– постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря.	109,5	93,5	102,8

Джерело: [6]

При цьому більше половини обсягу виробництва продукції припадає на великі підприємства, третина – на середні, а близько 10 % виробництва здійснює малий бізнес. Окрім цього промисловість продовжує забезпечувати робочими місцями третину зайнятого населення України.

Відбувається швидке нарощування темпів інноваційної діяльності, загальний обсяг витрат на які складає понад 9,1 млрд. грн, збільшується кількість зайнятих у ІТ секторі та частка високотехнологічних виробництв, що обслуговують потреби великих промислових комплексів. З іншого боку, цих позитивних зрушень та тенденцій недостатньо на сучасному етапі розвитку світової економіки і для отримання українською промисловістю важливих переваг необхідне швидке вирішення наочних проблем ринку промислової автоматизації та діджиталізації.

Висновки. Постіндустріальний розвиток економіки характеризується значною інтенсифікацією впровадження високотехнологічних виробництв, пришвидшенням темпів зростання продуктивності, появою нових галузей економіки, динамічністю ринків, глобалізацією конкуренції, скороченням рівня зайнятості у традиційному секторі. Незважаючи на це роль промислового сектору не зменшується, оскільки сфера послуг не спроможна забезпечувати значний приріст доданої вартості та продуктивності, а отже, промисловість України продовжуватиме зберігати лідируючі позиції у створенні ВВП та забезпеченні сталого економічного зростання.

Література

1. Huey J. and Furth J. Waking up to the New Economy. *Fortune*, 1994, vol. 129, pp. 36–46.
2. Piazzolo D. The new economy and the international regulatory framework. *Kiel Working Papers*, 2001, vol. 1030, pp. 1-40.
3. Хенінг Клодг, Клауція Бух, Бйорн Хрісгенсен. Нова економіка; форми вияву, причини і наслідки. Київ, Таксон, 2006. 304 с.
4. Collins M. Debunking the Post-Industrial Myth, 2015. URL : <https://www.industryweek.com/public-policy/debunking-post-industrial-myth>
5. Manufacturing the future: The next era of global growth and innovation *McKinsey Global Institute Report*, 2012. 184 p.
6. Соціально-економічне становище України за 2018 рік. *Державний комітет статистики України*, 2019. 28 с.